

Arbeidsmarktonderzoek openbare apotheken

Eindrapportage

Hoofdstuk 1 Inleiding

Arbeidsmarktonderzoek openbare apotheken

Eindrapportage

Auteurs

Koen Maas, Loïs Verhulst

Opdrachtgever

Stichting Bedrijfsfonds Apotheken

Gepubliceerd

Zoetermeer, 20-1-2026

Projectnummer

11385

Status

Definitief

De verantwoordelijkheid voor de inhoud berust bij Panteia. Het gebruik van cijfers en/of teksten als toelichting of ondersteuning in artikelen, scripties en boeken is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld. Vermenigvuldigen en/of openbaarmaking in welke vorm ook, alsmede opslag in een retrieval system, is uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming van Panteia. Panteia aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	6
1.1	Aanleiding	6
1.2	Doelstelling en onderzoeksvragen	6
1.3	Methodologie	8
	Deskresearch	8
	Secundaire analyse en bestaande bronnen	8
	Werkgeversenquête	8
	Werknemersenquête	9
	Leeswijzer	9

[Klik hier voor het volledige rapport](#)

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De SBA (Stichting Bedrijfsfonds Apotheken) is het O&O-fonds voor de branche openbare apotheken. SBA heeft in 2021 een arbeidsmarktonderzoek laten uitvoeren door Panteia, destijds in combinatie met een sectoranalyse in het kader van de MDIEU. Daarmee is de toenmalige situatie op de arbeidsmarkt voor de openbare apotheken in kaart gebracht. In 2023 heeft SBA verder onderzoek laten uitvoeren naar verbeterpunten voor duurzame inzetbaarheid en de invloed van de leidinggevende op arbeidsmobiliteit: 'Werkgeluk in de apotheek'¹.

SBA is dus goed bekend met de problematiek in de branche, maar zag wel behoefte aan een nieuw arbeidsmarktonderzoek voor de branche. De reden hiervoor is om meer zicht te krijgen op de oorzaken achter de cijfers en beelden die op dit moment bekend zijn. En vervolgens ook wat SBA als brancheorganisatie kan doen om de oorzaken van deze problemen aan te pakken. SBA heeft Panteia daarom gevraagd om in 2025 een nieuw arbeidsmarktonderzoek uit te voeren.

In dit arbeidsmarktonderzoek ligt de nadruk op de stromen op de arbeidsmarkt (in- door en uitstroom) en met name de achterliggende redenen voor deze stromen. Ook moet het onderzoek meer informatie bieden over de mismatch van verwachtingen en realiteit bij jongere medewerkers, de veranderende skillsvraag en de inzet van zzp'ers in de branche. Duurzame inzetbaarheid is dit keer geen hoofdonderwerp van het onderzoek. Wel is er bij SBA behoefte aan informatie over zaken gerelateerd aan werkbeleving, eigen regie in roostering en ontwikkeling en ook over werkdruk en redenen van uitval.

Onderzoek naar oorzaken van problematiek die buiten de invloedssfeer van SBA liggen, vallen nadrukkelijk buiten de scope van dit onderzoek.

1.2 Doelstelling en onderzoeksvragen

Het hoofddoel van het onderzoek was het ophalen van betrouwbare, actuele en zinvolle ken- en stuurgetallen en deze van een duiding voorzien. Doelstelling is dat SBA de branche kan voorzien van richtinggevende informatie om beleidsbeslissingen op het gebied van onderwijs en arbeidsmarkt op te kunnen baseren.

Daarvoor is kwantitatieve informatie nodig over de organisaties in de branche en de kenmerken van en ontwikkelingen in het personeelsbestand, maar ook meer verdiepende, kwalitatieve informatie over de achtergronden van deze ontwikkelingen en de behoeften van werknemers in de sector. De informatiebehoefte van SBA voor het arbeidsmarktonderzoek is samen te vatten in drie centrale onderzoeksvragen:

¹ <https://www.sbaweb.nl/nieuws/uitslag-sba-onderzoek-in-1-oogopslag>

1. Hoe ziet de arbeidsmarkt in de branche openbare apotheken eruit, en wat zijn hierin de huidige en toekomstige ontwikkelingen?
2. Wat zijn achterliggende, branche-specifieke oorzaken van mogelijke knelpunten op de arbeidsmarkt?
3. Wat kan SBA doen om deze oorzaken van mogelijke knelpunten te adresseren?

Deze centrale onderzoeksvragen beantwoorden wij op basis van verschillende kwantitatieve en kwalitatieve data over de branche. Deze hebben wij hieronder samengevat:

Arbeidsorganisaties in de branche

1. Wat zijn kenmerken van de arbeidsorganisaties binnen de branche openbare apotheken?
 - a. Aandeel apotheken binnen een keten en daarbuiten
 - b. Aantal werknemers per apotheek
 - c. Aantal zzp'ers per apotheek

Kenmerken personeelsbestand

2. Hoe ziet de samenstelling van het personeelsbestand in de branche openbare apotheken eruit? Met onderscheid naar de volgende variabelen:
 - a. Geslacht
 - b. Leeftijd(sopbouw)
 - c. Opleidingsniveau
3. Wat zijn de aanstellingsvormen en aanstellingsduur in de branche openbare apotheken? (aanstellingsvorm, aanstellingsduur, deeltijdfactor)
4. Wat is de verdeling van werknemers over functies en functieschalen (zoals beschreven in het sectorale systeem)?

Arbeidsmarktstromen in de branche (voor apothekersassistenten en HBO-ers)

5. Wat is de uitstroom naar leeftijd uit de branche openbare apotheken?
6. Gegeven de bekende uitstroomredenen, wat zijn de mogelijke achterliggende oorzaken hiervan?
7. Hoe groot is de nieuwe instroom vanuit de opleidingen?
8. Hoeveel herintreders stromen in de branche in? Wat is de reden van herintreden?
9. Wat is het saldo van in- en uitstroom?
10. Wat is de ontwikkeling van het aantal vacatures? (zo mogelijk KNMP-district)
11. Ontstaan vacatures van uit een vervangings- of uitbreidingsvraag?

Arbeidsomstandigheden

12. Welke gegevens zijn uit bestaande data (medewerkerstevredenheidsonderzoek, RI&E, werkdrukonderzoek) beschikbaar over de arbeidsomstandigheden in de sector?
13. Wat zien de medewerkers en apothekers als mogelijke oplossingen voor knelpunten gerelateerd aan arbeidsmarktomstandigheden in de sector? En in hoeverre kan SBA hier een rol in spelen?
14. Wat zijn de achterliggende oorzaken van de verzuimcijfers in de branche

Leven lang ontwikkelen en skillsvraag

15. Is er sprake van een veranderende skillsvraag in de apothekersbranche en zo ja: hoe ziet deze eruit?
16. In hoeverre zijn apothekers zich bewust van een eventuele verandering in skills van hun medewerkers?
17. In hoeverre zijn medewerkers zelf tevreden over de skills die ze hebben?
18. In hoeverre zijn medewerkers voldoende toegerust met de juiste skills voor de toekomst?
19. In hoeverre zijn medewerkers bereid te werken aan hun skills of in hoeverre zijn ze daar al mee bezig?
20. Wat zijn kenmerken van de gevolgde nascholing (type nascholing, aantal behaalde nascholingspunten)?
21. Welk aandeel vormen de opleidingskosten binnen de totale begroting van de openbare apotheken?

Conclusies over de arbeidsmarkt en problematiek

22. Welke ontwikkelingen spelen in de sector met betrekking tot de werkenden en de werkgelegenheid, met een doorkijk naar de toekomst over ten minste 5 jaren?

1.3 Methodologie

Voor dit arbeidsmarktonderzoek is gebruik gemaakt van verschillende onderzoeksmethoden, namelijk deskresearch, secundaire analyse van bestaande bronnen, een werkgeversenquête en een werknemersenquête.

Deskresearch

Om inzicht te verkrijgen in de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt binnen de branche openbare apotheken en inzichtelijk te maken welke factoren hierbij een rol spelen, zijn diverse bronnen geraadpleegd. Relevante documenten zijn daarbij door de SBA, de Stichting Pensioenfonds Medewerkers Apotheken (PMA) en de Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter bevordering der Pharmacie (KNMP) aangedragen.

Secundaire analyse en bestaande bronnen

Waar mogelijk is gebruik gemaakt van bestaande databronnen over de arbeidsmarkt in de openbare apotheken branche. De volgende bronnen zijn hierbij gebruikt:

- PMA (kenmerken personeelsbestand)
- SBB en DUO (opleidingen voor apothekersassistenten)
- SBA (vacatures)
- Een grote ketenapothek en een verzekeraar (verzuimcijfers)²
- KNMP (opleiding en registratie openbaar apothekers)

Werkgeversenquête

Gedurende 15 september tot en met 10 oktober is een werkgeversenquête uitgevoerd, om aanvullende informatie te verkrijgen over onder andere de samenstelling van het personeelsbestand, in- en uitstroom van personeel, werkdruk,

² De verzuimcijfers zijn in tegenstelling tot het onderzoek uit 2021 alleen aangeleverd door één grote ketenapothek en een verzekeraar en zullen om die reden beperkt opgenomen worden in deze rapportage.

patiëntcontact, vaardigheden en ontwikkeling. In totaal hebben 252 werkgevers deelgenomen aan de enquête. Om uitspraken over de totale populatie werkgevers te kunnen doen, zijn de resultaten in de netto respons herwogen aan de hand van het type apotheek. Met behulp van wegingsfactoren is de verhouding in het soort apotheek, te weten eigendomsapotheek, franchise of zelfstandige apotheek, in de netto respons aangepast aan de verhouding in de populatie. De herwogen respons en resultaten zijn hierdoor representatief voor de onderzoekspopulatie.

Werknemersenquête

In dezelfde periode is een werknemersenquête uitgezet om aanvullende informatie te verzamelen onder werknemers over onderwerpen als uitstroom, werkdruk, skills en ontwikkeling. In totaal hebben 1169 werknemers deelgenomen aan de enquête waarvan het overgrote deel bestond uit apothekersassistenten (82%, zie bijlage 3). Meer achtergrondkenmerken van de respondenten zoals jaren in functie, jaren in de branche als ook verdeling naar leeftijd en geslacht zijn terug te vinden in bijlage 3. Het nader bestuderen van de verdeling naar leeftijd van de respondenten laat zien dat deze enigszins scheef verdeeld is in vergelijking met de populatie. Om uitspraken over de totale populatie te kunnen doen, zijn de resultaten in de netto respons herwogen aan de hand van leeftijd. Met behulp van wegingsfactoren is de verhouding in de leeftijdsverdeling in de netto respons aangepast aan de verhouding in de populatie. De herwogen respons en resultaten zijn hierdoor representatief voor de onderzoekspopulatie.

De uitkomsten van de analyses van de werknemersenquête (met een betrouwbaarheidsniveau van 95%) zijn dan ook representatief en gelden voor de hele populatie. Vanwege de grootte van de netto steekproef liggen de foutmarges in deze rapportage voor de percentages op 2,79%.

Leeswijzer

Hoofdstuk 2 biedt een overzicht van de arbeidsorganisaties in de branche.

Hoofdstuk 3 beschrijft de kenmerken van het personeelsbestand

Hoofdstuk 4 gaat verder in op de arbeidsmarktstromen in de branche, inclusief in – en uitstroom en de achterliggende redenen voor deze stromen

Hoofdstuk 5 gaat in op knelpunten en oplossingen rondom arbeidsomstandigheden

Hoofdstuk 6 gaat in op opleiding, leven lang ontwikkelen en de skillsvraag van personeel

Hoofdstuk 7 biedt tot slot de conclusies van het onderzoek aan de hand van de onderzoeksvragen.

Lees ook de overige hoofdstukken uit het Arbeidsmarktonderzoek openbare apotheken

[Klik hier voor het volledige arbeidsmarktonderzoek](#)

Inhoudsopgave

	Samenvatting	4
1	Inleiding	6
2	Arbeidsorganisaties in de branche	10
3	Kenmerken van het personeelsbestand	14
4	Arbeidsmarktstromen in de branche	24
5	Arbeidsomstandigheden	41
6	Leven lang ontwikkelen en skillsvraag	48
7	Conclusies	59
	Annexes	
Bijlage 1	Extra tabellen en figuren werkgeverenquête	63
Bijlage 2	Extra figuren en tabellen werknemersenquête	66